

Doświadczenie mistyczne św. Pawła Apostoła jako źródło ewangelizacji

Šv. Pauliaus mistiniai išgyvenimai prie Damasko yra jo evangelizacinės veiklos šaltinis. Iš mistinių išgyvenimų jis sėmėsi dvasinės jėgos ir asmeniškai susitapatino su Kristumi.

St. Paul's mystical experience near Damascus was the source of his evangelizational activity. From this experience he gained his spiritual power, his knowledge of Christ, and he preached Him as a witness.

Wstęp

Św. Paweł z Tarsu zapisał się w historii chrześcijaństwa przede wszystkim jako wielki misjonarz pogan. Powstaje zatem pytanie, skąd czerpał siłę i zapał do tak heroicznego dzieła? To prawda, że Bóg wybrałszy go sobie za narzędzie, aby imię Boże dotarło do „do pogan i królów oraz do synów Izraela” (por. Dz 9, 15), dał mu odpowiednie do tego zadania uzdolnienia i sprawności. Otwartym jednak pozostaje kwestia, w jaki sposób Apostoł Narodów czerpał z udzielonej mu mocy Bożej?

Życie Pawła z Tarsu i analiza jego nauczania skłania do postawienia tezy, że źródłem jego działalności ewangelizacyjnej, niezrównanej pod względem ilościowym i jakościowym¹, jest doświadczenie mistyczne. Nie ulega bowiem wątpliwości, że Apostoł Narodów był mistykiem, o czym byli przekonani Ojcowie Kościoła. Na przykład św. Klemens Aleksandryjski i Pseudo-Dionizy Areopagita uważali go za pierwszego chrześcijańskiego mistyka i mistrza życia duchowego, najhojniej ze wszystkich obdarowanego przez Boga².

1. Pojęcie doświadczenia mistycznego

W katolickiej teologii przez mistykę rozumie się najwyższy stan życia duchowego, który polega na doznaniu w swoim osobowym centrum realnej obecności Chrystusa i wraz z Nim całej Trójcy Przenajświętszej. Nie chodzi więc o zjawiska nadzwyczajne z pogranicza parapsychologii i religijności, których przyczyną sprawczą może być także nadwrażliwa lub zaburzona psychika człowieka, jak również złe moce, lecz o szczególne działanie łaski Bożej mocą darów Ducha Świętego. Do takiego stanu ducha chrześcijanin dochodzi bowiem nie własnym wysiłkiem ascetycznym, ale dzięki współpracy z łaską Bożą. A zatem nie jest mistykiem ten, kto pragnie nim zostać, lecz ten, komu Bóg udzieli tej łaski,

niezależnie od jego kondycji moralno-duchowej. Stan mistyczny, jako szczególna postać życia duchowego, na ogół nie manifestuje się na zewnątrz i nie ma charakteru cudownego, choć mistycy dzięki zjednoczeniu z Chrystusem mogą dokonywać dzieł przekraczających porządek natury. Parafrazując wypowiedź Jana Pawła II na temat świętości z listu apostołskiego *Novo millennio ineunte*, można więc powiedzieć, że mistyka jest „wysoką miarą zwyczajnego życia chrześcijańskiego” (por. NMI 31).

Mówiąc z kolei o doświadczeniu mistycznym w sensie ścisłym, mamy na myśli aktualizację stanu mistycznego w danym czasie i miejscu. Jest ono zatem przeżyciem „punktowym”, w którym chrześcijanin pod wpływem działania łaski uświadamia sobie zjednoczenie z Chrystusem, które pozostawia mocny i trwały ślad w jego życiu.

Wskazuje się kilka głównych cech chrześcijańskiego doświadczenia mistycznego³. Przede wszystkim jest ono *bezpośrednie*, co oznacza, że ujęcie Boskiego Absolutu dokonuje się w świadomości mistyka bez pomocy pojęć czy obrazów. Taki sposób poznania Boga św. Tomasz nazywa prostą intuicją prawdy pod wpływem miłości (*simplex intuitus veritatis ex caritate consecutus*)⁴. W związku z tym doświadczenie mistyczne jest *niewyrażalne*, czyli nie daje się opisać za pomocą prostych pojęć. Mistycy zwykle sięgają po język apofatyki, poezji lub sztuki, która obfituje w symbole, metafory i porównania, aby za ich pomocą przybliżyć sobie i innym przeżywaną Tajemnicę. Mimo tego mistyk jest absolutnie *pewien*, że został wprowadzony w Boską Tajemnicę. Tej prawdy gotów jest bronić nawet za cenę życia. Z uwagi na wyłączną inicjatywę Boga, w doświadczeniu mistycznym podmiot wykazuje pewnego rodzaju *pasywność*. Jest zatem świadom, że to co dzieje się w nim i z nim znacznie go przekracza. Czuje się zawładnięty tajemniczą siłą, światłem i miłością. Doświadczenie mistyczne przychodzi *nagle*, w sposób nie zaplanowany i trudny do przewidzenia. Jest to przeżycie *krótkotrwałe*, bo – według św. Tomasza z Akwinu – żadne działanie nie trwa długo w swym kulminacyjnym punkcie⁵. Niemniej jednak wywołuje ono silny rezonans psychiczno-uczuciowy w postaci kontemplacji, która może rozciągać się w czasie bardzo długo.

Skutkiem mistycznego zjednoczenia z Chrystusem jest to, że chrześcijanin przemienia się wewnętrznie, upodabniając się do Niego, i pociągnięty Bożą miłością podejmuje służbę w Kościele jako praktyczną odpowiedź na tę miłość. Nierzadko jest tak, że to zaangażowanie w danym momencie jest niepozorne, ale w dalszej perspektywie zawsze okazuje się bardzo efektywne. Potwierdza się słuszność ewangelicznej przypowieści o ziarnie, które musi obumrzeć, aby wydać plon (J 12, 24). Autentyczne doświadczenie mistyczne ma więc zawsze wymiar chrystyczny-eklezyjalny.

2. Doświadczenie mistyczne św. Pawła

Mamy dwa opisy tak rozumianego doświadczenia mistycznego w życiu Szawła z Tarsu. Jeden dotyczy wydarzenia spod Damaszku (Dz 9, 1–19), o drugim zaś wspomina sam Apostoł pisząc do Koryntian (2 Kor 12, 1–11). Oprócz tego było szereg zjawisk mistycznych w czasie jego podróży misyjnych⁶. W obydwu opisach zaskakuje szczupłość informacji, co potwierdza niemożność wyrażenia Tajemnicy. Z pierwszego opisu, zapewne opartego na świadectwie samego Szawła, dowiadujemy się, że doznał on zalewającej go jasności. Po

tym nastąpił krótki dialog z Chrystusem, który polecił mu zwrócić się do miejscowego Kościoła.

Mamy więc do czynienia z prawdziwym doświadczeniem mistycznym. Szaweł z Tarsu w najmniejszym stopniu nie był bowiem przygotowany na takie przeżycie duchowe. Zwalczając chrześcijan z pewnością nie oczekiwał spotkania z Chrystusem. Olśniewająca go jasność była rodzajem ekstazy, w czasie której słyszał Jego głos. Choć potem kilkakrotnie Apostoł czynił aluzje do tego wydarzenia, to jednak nigdy nie podał żadnych informacji, które pozwalałyby poznać to, co działo się wtedy w jego umyśle i sercu. Z opisu wynika, że wszystko trwało bardzo krótko, ale wywołało głęboką zmianę duchową i fizyczną. Dopiero po trzech dniach Paweł odzyskał wzrok dzięki interwencji Ananiasza. Przez ten czas trwał w modlitewnym skupieniu, które było mu konieczne dla przyswojenia sobie niewyraźnych doznań intuitywnych i przełożenia ich na komunikowalne pojęcia.

Zaraz po tym Apostoł podjął się głoszenia w synagogach, że „Jezus jest Synem Bożym” (Dz 9, 20). Wynika z tego, że jego poznanie prawd wiary chrześcijańskiej nie było efektem długotrwałych studiów rabinistycznych, lecz skutkiem doświadczenia mistycznego, w czasie którego otrzymał wiedzę wlaną. Jest to rodzaj nadprzyrodzonego poznania tajemnic wiary, które uzdolniło go nie tylko do skutecznego ewangelizowania, ale przede wszystkim do zrozumienia Kim jest Chrystus i Jego Mistyczne Ciało – Kościół święty.

Gdy później w Jerozolimie na krótko spotkał się z Apostołami jako bezpośrednimi świadkami życia Jezusa, wówczas stwierdził zdumiewającą zgodność poglądów (por. Ga 1, 16–19). Na podkreślenie zasługuje fakt, że Barnaba, który go przygarnął, opowiedział uczniom Pańskim, jak w „drodze Szaweł ujrzał Pana, który przemówił do niego” (Dz 9, 27). Użyte tu słowo *ideîn* oznacza naoczne poznanie i stwierdzenie danego zjawiska za pomocą zmysłów. Było to więc spotkanie ze Zmartwychwstałym takie samo, jakim cieszyli się uczniowie w Wieczerniku, gdy przyszedł do nich „wieczorem pierwszego dnia tygodnia” (J 20, 19). Do tego doświadczenia obecności Zmartwychwstałego nawiązuje Paweł uzasadniając swój apostołat (por. Dz 26, 19; 1 Kor 9, 1; 15, 8). Poznanie Pana otrzymał nie za pomocą „ciała i krwi” (por. 2 Kor 5, 16; Ga 1, 16), a więc jako wiedzę nabytą, lecz dzięki poznaniu mistycznemu. Tym należy tłumaczyć ewangelizacyjny geniusz Pawła z Tarsu, niezwykłą precyzję jego języka i spójność głoszonej nauki, jaką pozostawił w swoich listach, kierowanych przecież w różnym czasie do różnych środowisk.

Interesujący jest także drugi opis doświadczenia mistycznego (2 Kor 12, 1–11). Aby udowodnić adresatom swoją nieskazitelność, wiarygodność posiadanych charyzmatów i autorytet apostołski, św. Paweł powołuje się na otrzymane 14 lat wcześniej doświadczenie mistyczne, choć czyni to z najwyższą pokorą i dyskrecją. Wyczuwalna jest trudność opisanego całego zdarzenia. To uwiarygodnia go jako mistyka. Choć mówi o sobie, to jednak ukrywa się za jakąś anonimową postacią, czym wyraża typowy dla prawdziwego mistyka emocjonalny dystans wobec przeżywanego Misterium.

Apostoł sugeruje, że to doświadczenie było jednym z wielu. Jego osobliwością było jednak to, że doznał porwania do raju, czyli niezwyklej ekstazy, dzięki której miał przejściową *visio beatifica*, porównywalną z tym, co oglądał Mojżesz na Synaju⁷. Towarzystwo temu „niewypowiedziane słowa” i prawdy nieprzystępne dla zmysłów. W ten sposób daje do zrozumienia, że otrzymał wiedzę wlaną.

3. Ewangelizacja jako skutek doświadczenia mistycznego

Teologia mistyki, zwana współcześnie mistologią⁸, za karmelitańskimi Doktorami Kościoła (św. Janem od Krzyża i św. Teresą od Jezusa) uczy, że bezpośrednim skutkiem doświadczenia mistycznego jest tak głęboka moralno-duchowa przemiana człowieka, że można mówić o utożsamieniu mistyka z Chrystusem, a nawet o przeobstwieńniu. Czyż nie to właśnie ma na myśli św. Paweł, gdy uczy o świętości ludzkiego ciała, które jest świątynią Ducha Świętego? (por. Rz 8, 5–13; 1 Kor 6, 15–16. 19). Mistyk, mając poznanie Chrystusa przekraczające kategorie wiary, całkowicie Jemu podporządkowuje swój rozum, wolę i uczucia. W drugim opisie swojego doświadczenia mistycznego Apostoł Paweł mówiąc o sobie jako o pewnym „człowieku w Chrystusie”, zdaje się podkreślać swoje głębokie utożsamienie ze Zbawicielem. Pełniejszy wyraz tego daje pisząc w Liście do Galatów słynne słowa: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (2, 20).

Apostoł zjednoczony mistycznie z Chrystusem, całkowicie wchodzi w Jego posłannictwo zbawcze. Staje się ono dla niego wyłączną normą życia. Wobec tego czuje się zobligowany do głoszenia Ewangelii. W stwierdzeniu: „Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!” (1 Kor 9, 16) wyraża nie tylko moralny imperatyw, ale jednoznacznie określa swoją hierarchię wartości.

Ten prześladowca chrześcijan, doświadczywszy nieskończonej miłości Zbawiciela, pragnie teraz zapalić nią innych. Stąd w Drugim Liście do Koryntian pisze: „Miłość Chrystusa przynagła nas...” (5, 14). Egzegeci zwracają uwagę, że grecki czasownik *synéchei* (przynagłać) wyraża szczególne zaangażowanie Apostoła, na jakie może zdobyć się jedynie ktoś, kto doświadczył na sobie miłości⁹. Św. Paweł występuje więc nie jak zwykły nauczyciel czy mówca, do czego był doskonale przygotowany w szkole Gamaliela, ale jako świadek Chrystusa. Właśnie doświadczenie mistyczne sprawia, że jego przepowiadanie Ewangelii ma niezwykłą skuteczność, zgodnie ze starożytną zasadą: *verba docent, exempla trahunt*. Właśnie doznana nadprzyrodzona miłość jest zasadniczym motywem jego misji. Chcąc okazać, że jego głoszeniu Ewangelii nie towarzyszy żadna inna motywacja, jak tylko nadprzyrodzona troska o zbawienie ludzi, Apostoł stara się być całkowicie samowystarczalny, dlatego podejmuje się pracy zarobkowej (2 Kor 11, 9; Flp 4, 11; 1 Tes 2, 9; 2 Tes 3, 8).

O tym, że podstawą i źródłem jego działalności ewangelizacyjnej jest bogate doświadczenie mistyczne, przekonuje także uważna lektura jego listów. Wśród wielu wątków treściowych na pierwszym miejscu sytuuje się nauka o Jezusie Chrystusie Ukrzyżowanym i Zmartwychwstałym. Doświadczywszy obecności Zmartwychwstałego Pana, z tym samym przekonaniem co św. Piotr i św. Jan w ich katechezach popaschalnych, św. Paweł głosi, że Zmartwychwstanie Chrystusa jest podstawą doczesnej egzystencji chrześcijanina (1 Kor 15, 14) i życia wiecznego (Rz 6, 5; 14, 8)¹⁰.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w swoim kerygmacie Apostoł Paweł poświęca wiele uwagi tajemnicy Kościoła jako Mistycznego Ciała, które buduje się dzięki wierze i sprawowaniu Eucharystii. Jest to jego oryginalny wkład w doktrynę chrześcijańską. Jednakże prawda ta nie jest rezultatem dedukcji teologicznej, lecz owocem bezpośredniego objawienia, jakie otrzymał podczas wizji pod Damaszkiem. Pierwsze bowiem słowa Chrystusa: „Szawle, Szawle, dlaczego mnie prześladujesz...” uświadomiły mu, że

Zmartywychwstały żyje we wspólnocie wyznawców. Prześladowając ich ranił Jego samego. Od samego początku rozumiał, że Chrystus i Kościół to nierozdzielna jedność. Jednako więc identyfikował się z Chrystusem i z Jego Kościołem.

Nie bez racji z nauczaniem św. Pawła kojarzona jest miłość, której poświęcił najpiękniejsze wersety (1 Kor 13, 1–13). Doświadczenie bowiem uprzedzającej miłości miłosiernej Chrystusa radykalnie zmieniło zagorzałego prześladowcę w niezwykle zaangażowanego misjonarza. Jednak jego uniwersalistyczna koncepcja miłości daleka jest od płytkiego sentymentalizmu. Jako rzeczywistość głęboko osobowa stanowi fundament chrześcijańskiej egzystencji. Innymi słowy, dla Apostoła Narodów miłość to Chrystus.

Kolejny główny temat Pawłowego kerygmatu to pokonanie w sobie „starego” człowieka, uwikłanego w cielesność i grzech, aby odrodzić się jako „nowy” człowiek, czyli uchryśtusowany, a więc przeobstwiony. Także ta refleksja antropologiczna, tak ważna dla chrześcijańskiej ascetyki i pedagogiki duchowej, jest rezultatem tego, co w mistyce nazywa się oczyszczeniem biernym, a co bez wątplenia było udziałem Apostoła. Daje temu dramatyczny wyraz w Liście do Rzymian, pisząc o wewnętrznym rozdarciu, jakiego doznawał (7, 8–24). Polega ono na tym, że mistrz, zanurzony w światłości Chrystusa, widzi z całą przerażającą ostrością wszystkie niedoskonałości swojej natury. Z tej racji św. Paweł czuł się największym grzesznikiem, nazywając siebie „poronionym płodem” (1 Kor 15, 8), choć obiektywnie biorąc nie ma podstaw, by kwestionować prawość jego życia. Ma świadomość swej niegodności wobec wzniesłego zadania głoszenia Ewangelii (Ef 3, 8), a zarazem pokłada całkowitą ufność w łasce Chrystusa (1 Kor 15, 10; 1 Tm 1, 14), którego nie przestaje wielbić (Flp 1, 20).

Ten z konieczności pobieżny przegląd życia i doktryny św. Pawła potwierdza tezę, że jego apostołstwo misyjne wobec narodów pogańskich miało swe źródło, a więc początek i siłę oddziaływania, w mistycznym doświadczeniu Chrystusa – najpierw pod Damaskiem, a potem w wielu innych okolicznościach. Wszystkie wizje mistyczne, o których on wzmiankuje, miały związek z jego pracą apostołską. Otrzymywał w nich zarówno duchowe pokrzepienie wobec przeciwności, jak i konkretne wskazania, dzięki którym mógł kontynuować swoją misję. Mistyczne zjednoczenie z Chrystusem było dla Apostoła Narodów źródłem miłości do Kościoła, która motywowała go do służby Ewangelii. Z przeżyć mistycznych czerpał on również zasadniczą treść głoszonego kerygmatu. To, czego uczył, nie jest więc zwykłą teorią, lecz świadectwem kogoś, kto doświadczył realnej obecności Chrystusa i wiedziony Jego duchem każdego bez wyjątku człowieka pragnął pozyskać dla Niego, stając się „wszystkim dla wszystkich” (1 Kor 9, 22).

Konkluzja

Właśnie w sile świadectwa, u podstaw którego było niezwykle bogate doświadczenie mistyczne, kryje się sekret niesłabnącej na przestrzeni wieków mocy słowa Bożego, zawarte go w listach Apostoła Narodów. To, że Kościół uznał listy Pawłowe za pisma natchnione i czyta je w liturgii jako szczególne orędzie ewangelizacyjne, najlepiej świadczy, że są one owocem łaski mistycznego zjednoczenia. W tym sensie św. Paweł jest niedoścignionym wzorem misjonarza. Jak uczy Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris missio*, duchowość

misyjna, którą powinien żyć każdy, kto podejmuje posługę ewangelizacji, „wyraża się przede wszystkim w życiu pełnym uległości Duchowi Świętemu: winniśmy przyzwolić, by On nas kształtował wewnątrz i w ten sposób bardziej upodabniać się do Chrystusa. Nie możemy dawać świadectwa Chrystusowi, nie odzwierciedlając Jego obrazu, ożywionego w nas przez łaskę i działanie Ducha” (nr 87). Zatem tylko mistyk, na miarę św. Pawła, może skutecznie ewangelizować. Potwierdzają to przypadki tych świętych i wielkich misjonarzy, dla których ewangelizacja zawsze ściśle wiązała się z troską o własne uświęcenie¹¹.

PRZYPISI

- ¹ Settimo Cipriani uważa, że św. Łukasz napisał Dzieje Apostolskie w kluczu „misyjnym”, stawiając w centrum działalność Apostoła Narodów. Gdy zestawimy Dzieje Apostolskie z autentycznymi pismami Pawłowymi, pełnymi niepokoju i misyjnego zapału, to okaże się, że Łukaszy obraz św. Pawła jako namiętnego i niezmordowanego misjonarza Jezusa Chrystusa jest bardzo stonowany. – Duchowne nauczanie świętego Pawła Apostoła. Kraków. 2007. S. 163–164; zob. *Rakocy W.* Paweł Apostoła. Chronologia życia i pism. Częstochowa. 2003.
- ² Zob. *Rumak J.* Mistyka św. Pawła Apostoła. Asyż. 1977. S. 33; *Penna R.* Problemi e natura della mistica paolina // *La mistica. Fenomenologia e riflessione teologica* / red. E. Ancilli, M. Paparozzi. Roma. 1984. Vol. 1. S. 181–219.
- ³ Zob. *Truhlar C. V.* L'esperienza mistica. Saggio di teologia spirituale. Roma. 1984. S. 11–30; *Baccatini C.* Esperienza mistica e fenomeni mistici: linee di interpretazione psicologica // *La mistica. Dz. cyt.* Vol. 2. S. 387–401; *Ruiz F.* Natura dell'esperienza mistica nella spiritualità carmelitana // *Mistica e mistica carmelitana* [bez red.]. Città del Vaticano. 2002. S. 11–40.
- ⁴ STh II-II, q. 180, a. 3, 6.
- ⁵ „Nulla actio potest diu durare in suo summo”. – STh II-II, q. 180, a. 8, 2.
- ⁶ Na przykład, Apostoł podczas pobytu w Jerozolimie udał się do świątyni i tam wpadł w zachwyt, podczas którego prowadził dialog z Chrystusem oraz otrzymał polecenie udania się do pogan (Dz 22, 17–21). Czternaście lat później pod wpływem wizji mistycznej Paweł udał się znów do Jerozolimy (Ga 2, 1–2). Wskutek jakiegoś przeżycia mistycznego podjął misję w Macedonii (Dz 19, 9–10), zaś nocna wizja zatrzymała go na pewien czas w Koryncie (Dz 18, 9–10). Duch Święty kilkakrotnie w doznaniach mistycznych zapowiedział mu, że czeka go więzienie (por. Dz 20, 23; 21, 4). Gdy został osadzony w twierdzy Antonia, miał kolejną wizję Pana, który go umacniał (Dz 23, 11). Duchowym pokrzepieniem była dla niego angelofania, gdy jako rozbitek znalazł się na Malcie (Dz 27, 2–24).
- ⁷ Taki pogląd wyraża św. Tomasz (zob. STh II-II, q. 175) i wielu teologów.
- ⁸ Zob. *Chmielewski M.* Mistologia // *Encyklopedia katolicka* / red. E. Ziemann. Lublin. 2008. Vol. 12. Col. 1275–1277.
- ⁹ Zob. *Cipriani S.* Dz. cyt. S. 51–63.
- ¹⁰ Zob. *Rumak J.* Dz. cyt. S. 523–537; *Martinez E. R.* La vita cristiana e la spiritualità secondo san Paolo. Roma. 1998. S. 16–26.
- ¹¹ Zob. *Midali M.* Spiritualità apostolica. Personali e vitali riferimenti fondanti. Roma. 1994. S. 439–474.

BIBLIOGRAFIA

1. *Baccatini C.* Esperienza mistica e fenomeni mistici: linee di interpretazione psicologica // *La mistica. Fenomenologia e riflessione teologica* / red. E. Ancilli, M. Paparozzi. Roma. 1984. Vol. 2. S. 387–447.
2. *Chmielewski M.* Mistologia // *Encyklopedia katolicka* / red. E. Ziemann. Lublin. 2008. Vol. 12. Col. 1275–1277.

3. *Cipriani S.* Duchowe nauczanie świętego Pawła Apostoła. Kraków. 2007.
4. *Martinez E. R.* La vita cristiana e la spiritualità secondo san Paolo. Roma. 1998.
5. *Midali M.* Spiritualità apostolica. Personali e vitali riferimenti fondanti. Roma. 1994.
6. *Penna R.* Problemi e natura della mistica paolina // La mistica. Fenomenologia e riflessione teologica / red. E. Ancilli, M. Paparozzi. Roma. 1984. Vol. 1. S. 181–221.
7. *Rakocy W.* Paweł Apostoł. Chronologia życia i pism. Częstochowa. 2003.
8. *Ruiz F.* Natura dell'esperienza mistica nella spiritualità carmelitana // Mistica e mistica carmelitana [bez red.]. Città del Vaticano. 2002.
9. *Rumak J.* Mistyka św. Pawła Apostoła. Asyż. 1977.
10. *Truhlar C. V.* L'esperienza mistica. Saggio di teologia spirituale. Roma. 1984.

Gauta: 2009 05 25

Parengta spaudai: 2009 09 15

Marek CHMIELEWSKI

THE MYSTICAL EXPERIENCE OF ST. PAUL THE APOSTLE AS SOURCE OF EVANGELIZATION

S u m m a r y

The analysis of St. Paul's life and his teaching leads to a conclusion that his mystical experience was the source of his active evangelization. Mystical experience is the highest state of spiritual life which depends on a person's union with Christ. It is the result of the gifts of the Holy Spirit. It should not be considered as something extraordinary, but as "the high-class of ordinary Christian life" (cf. NMI 31).

In the Bible we have two descriptions of spiritual events of Paul the Apostle, which according to the theology of mysticism, is a special kind of mystical experience. This experience usually followed his missionary trips.

Both his mystical vision near Damascus (Acts 9, 1–19), and "catching up to paradise" in 2 Cor 12, 1–11 not only entirely changed his life morally and spiritually, but made him from a persecutor into a zealous apostle. Moreover, he was given the infused knowledge of Christian truths. Therefore the Apostle of Nations just after his conversion, before meeting St. Peter and others Apostles in Jerusalem, without any theological studies, started to proclaim the Resurrection of Christ and taught about redemption, fulfilled by His passion and death on the Cross. His original teaching was the doctrine about the Church as the Mystical Body of Christ. He received it from Jesus near Damascus directly when he had heard: "Saul, Saul, why do you persecute me?" By these words Christ identified himself with the Church. St. Paul's love of Christ in way exceeded his faith, so he treated God's love as the sense of human life. His mystical inspirations led him to active evangelization, and he also teaches about human body as the temple of the Holy Spirit. According to the teachings of the Carmelite Doctors of the Church (St. John of the Cross and St. Therese of Jesus), in mystical experience a Christian is changed into Christ, according to Galatians 2, 20. His spiritual anthropology is based on the conversion of an "old" man. It reflects in the mystical experience as a passive cleaning of senses and spirit.

St. Paul's mystical experience is the source of his whole missionary activity. This mystical mission was based on Christ's calling, infused knowledge and merciful love. Mystically united with Christ, St. Paul accepted his salvational mission. He became a splendid example of missionary spirituality. As John Paul II teaches in encyclical *Redemptoris missio*, it is expressed "in the fullness of life in the Holy Spirit", which makes us internally similar to Christ (No. 87). Following this, only a mystic, according to Paul, can evangelize effectively. It proves all the great missionaries, relating evangelization with personal sanctification.

Marek CHMIELEWSKI

MISTINĖS PATIRTIES REIKŠMĖS EVANGELIZACIJAI ĮVERTINIMAS, REMIANTIS ŠV. PAULIAUS PAVYZDŽIU

S a n t r a u k a

Šv. Pauliaus gyvenimas ir jo mokymas leidžia teigti, kad mistinė patirtis turėjo įtakos apaštalo Pauliaus evangelizacinei veiklai. Mistinė patirtis yra aukščiausia dvasinio gyvenimo būseną, kuri priklauso nuo asmens vienybės su Kristumi. Tai Šventosios Dvasios dovana. Tai reikėtų suvokti ne kaip išskirtinę būseną, bet traktuoti kaip „tobuliausią paprasto krikščionio gyvenimą“ (žr. NMI, 31).

Biblijoje yra du apaštalo Pauliaus dvasinio gyvenimo aprašymai, kuriuos vertinant pagal mistikos, t. y. mistinės teologijos, kriterijus, atpažįstama ypatinga mistinė patirtis. Ši mistinė patirtis atsiskleidė jo misijinėse kelionėse. Ir mistinė vizija kelyje į Damaską (Apd 9, 1–19), ir „paėmimas į dangų“ (2 Kor 12, 1–11) ne tik iš esmės pakeitė Pauliaus dvasinį ir moralinį gyvenimą, bet persekiotoją pavertė uoliu apaštalu. Dar daugiau – suteikė jam įkvėptų žinių apie svarbiausias krikščioniškojo gyvenimo tikėjimo tiesas. Todėl tautų apaštalas iškart po atsivertimo, prieš susitikdamas su šv. Petru ir kitais apaštalais Jeruzalėje, be teologinių studijų skelbė Kristaus prisikėlimą ir mokė apie Atpirkimą, kurį Kristus įvykdė savo kančia ir mirtimi ant kryžiaus. Paulius sukūrė doktriną apie Bažnyčią, kaip mistinį Kristaus Kūną. Jis tiesiogiai patyrė ją iš Jėzaus prie Damasko, kai išgirdo: „Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?“ Šiais žodžiais Kristus sutapatino save su Bažnyčia. Šv. Paulius mylėjo Kristų tikėjimo ribas peržengiančia meile, todėl patyrė, kad gailėstingoji Dievo meilė yra žmogiškojo gyvenimo prasmė. Tai, kad mistinė patirtis paskatino užsiimti evangelizacija, liudija šv. Pauliaus mokymas apie žmogaus kūno, kuris yra Šventosios Dvasios šventovė, šventumą. Kaip moko Bažnyčios daktarai karmelitai (šv. Kryžiaus Jonas ir šv. Jėzaus Teresė), per mistinę patirtį tarsi tampama Jėzumi, apie tai apaštalas Paulius kalba Laiške galatams (Gal 2, 20). Tuo pagrįsta visa apaštalo Pauliaus dvasinė antropologija, skelbianti „senojo“ žmogaus mirtį.

Šv. Pauliaus mistinė patirtis turėjo didelę reikšmę jo misijoms. Apaštalo Pauliaus misija kilo iš jo pašaukimo, įkvėptos išminties ir gilios meilės Dievui. Mistiniu būdu susijęs su Kristumi, šv. Paulius vykdė savo misiją. Apaštalas Paulius tapo puikiu misijinio dvasingumo pavyzdžiu. Kaip enciklikoje *Redemptoris missio* teigia Jonas Paulius II, tai pasireiškia „Šventosios Dvasios pilnybe, kuri daro mus panašius į Jėzų Kristų“ (Nr. 87). Pagal šv. Paulių, tik mistikas gali vaisingai skelbti evangeliją. Didžiųjų misionierių pavyzdžiai rodo, kad evangelizacija yra neatsiejama nuo asmeninio šventumo.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: šv. Paulius, mistinė patirtis, evangelizacija, krikščioniškas dvasingumas.

KEY WORDS: St. Paul the Apostle, mystical experience, evangelization, Christian spirituality.

Marek CHMIELEWSKI – kan. habil. dr., dvasingumo teologijos profesorius, dėstantis Liublino Jono Pauliaus II katalikiškajame universitete; Teologijos fakulteto prodekanas; Lenkijos dvasingumo teologų asociacijos prezidentas; 12 knygų ir beveik 170 straipsnių autorius. Adresas: Dvasingumo teologijos institutas – Jono Pauliaus II kolegija, Al. Raclawickie 14, PL 20-950 Lublin. El. paštas cechaem@gmail.com.

Marek CHMIELEWSKI – can., habil. dr., professor in Theology of Spirituality in Catholic University of John Paul II in Lublin (Poland); associate dean of the Faculty of Theology; the president of Polish Association of Theologians of Spirituality; published 12 books and almost 170 articles. Address: Instytut Teologii Duchowości – Collegium im. Jana Pawła II, Al. Raclawickie 14, PL 20-950 Lublin. E-mail: cechaem@gmail.com.